

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň **1/ A. K.**, bývajúcej v B., **2/ MUDr. L. D.**, bývajúcej v S., zastúpených JUDr. M. W., advokátkou so sídlom v Ž., proti žalovaným **1/ E. B.**, bývajúcej v P., **2/ MUDr. K. M.**, bývajúcemu v Ž., **3/ E. W.**, bývajúcej v K., a **4/ A. B.**, bývajúcej v P., žalovaným 1/, 2/ a 4/ zastúpeným JUDr. D. D., advokátom so sídlom v P., **o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 10 C 138/2007, o dovolaní žalobkýň 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 24. marca 2010 sp. zn. 5 Co 50/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 24. marca 2010 sp. zn. 5 Co 50/2010 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyne sa v konaní domáhali určenia, že: a/ parcela č. X. – lesné pozemky vo výmere 181 759 m² v katastrálnom území P., ktorá je v katastri nehnuteľností zapísaná na liste vlastníctva č. X. (ďalej len „nehnuteľnosť“), bola v čase smrti F. D. a S. D. v ich spoluvlastníctve v podieloch po 1/2, b/ nehnuteľnosť patrí do dedičstva po F. D. a S. D. a c/ I. B. a Š. B. nenadobudli nehnuteľnosť do podielového spoluvlastníctva.

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 8. decembra 2009 č.k. 10 C 138/2007-244 určil, že nehnuteľnosť bola ku dňu smrti F. D., ktorý zomrel X., v podielovom spoluvlastníctve menovaného v podiele 1/2 a že tento podiel na nehnuteľnosti patrí do dedičstva po ňom. Vo zvyšku žalobu zamietol. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vychádzal z výsledkov vykonaného dokazovania, ktorými mal

preukázané, že I. B. a Š. B. (právní predchodcovia žalovaných) boli zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti na základe osvedčenia spísaného Štátnym notárstvom v Považskej Bystrici vo forme notárskej zápisnice z 2. júna 1992 sp. zn. Nz 261/1992, pri vyhotovovaní ktorého uviedli, že nehnuteľnosť nadobudli kúpnu zmluvou z 20. mája 1952 od F. D. a S. D.. Žalovaní 1/, 2/ a 3/ nadobudli spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnosti dedením v konaní o dedičstve po poručiťovi Š. B., ktorý zomrel v roku 1998; žalovaná 4/ nadobudla spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti kúpou v roku 2006. Súd prvého stupňa žalobe v časti, týkajúcej sa podielu poručiťľa F. D. (otca žalobkyní) vyhovel s odôvodnením, že žalovaní nepreukázali existenciu právneho titulu ich držby (resp. držby ich právnych predchodcov). Žalobu v časti, týkajúcej sa podielu poručiťľa S. D. (strýko žalobkyní) zamietol, lebo žalobkyne vo vzťahu k predmetnému určeniu nepreukázali ich naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Žalobu v časti o určení, že Š. B. a I. B. nie sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, zamietol súd prvého stupňa ako nadbytočnú. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 2 O.s.p.

Uvedený rozsudok napadli žalovaní 1/, 2/ a 4/ vo výroku, ktorým bolo určené, že nehnuteľnosť bola v čase smrti F. D. v jeho podielovom spoluvlastníctve v podiele 1/2 a že uvedený podiel patrí do dedičstva po tomto poručiťovi.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 24. marca 2010 sp. zn. 5 Co 50/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol; rozhodol tiež o trovách konania. Na odôvodnenie zmeňujúceho výroku uviedol, že na základe osvedčenia Štátneho notárstva v Považskej Bystrici spísaného vo forme notárskej zápisnice 2. júna 1992 pod sp. zn. Nz 261/1992 boli Š. B. a I. B. zapísaní v katastri nehnuteľností ako podieloví spoluvlastníci spornej nehnuteľnosti. Po vydaní tohto osvedčenia mali žalobkyne možnosť domáhať sa určenia, že neboli splnené podmienky pre vydanie tohto osvedčenia alebo že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po ich otcovi. Nepostupovali tak ale až v roku 2007 podali na súd žalobu, ktorou začalo v tejto veci konanie. Odvolací súd zohľadnil, že na základe uvedeného osvedčenia bol v katastri vykonaný záznam vlastníckych práv v roku 1995, od ktorého žalovaní (resp. ich právní predchodcovia) nehnuteľnosť nerušene a v dobrej viere užívali ako ich vlastníctvo po dobu 10 rokov. V dôsledku toho najneskôr v roku 2005 splnili podmienky pre nadobudnutie vlastníctva nehnuteľnosti vydržaním (§ 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Výrok o trovách odôvodnil poukazom na § 224 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne dovolanie. Uviedli, že v konaní došlo k procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) tým, že odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol aj v časti smerujúcej proti žalovanej 3/, ktorá ale odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu nepodala. Podľa ich názoru spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 242 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) v dôsledku toho, že odvolací súd nepriznal adekvátny význam skutočnosti, že F. D. bol v čase smrti spoluvlastníkom nehnuteľnosti a že žalobkyne sú dedičky po ňom. Keďže v katastri nehnuteľnosti sú ako vlastníci zapísaní žalovaní, je medzi účastníkmi sporná otázka platnosti úkonu, na základe ktorej boli žalovaní zapísaní ako vlastníci nehnuteľnosti. Zdôraznili, že žalovaní (resp. ich právni predchodcovia) nemali žiadny právny titul, z ktorého by mohli vyvodzovať oprávnenosť a dobromyseľnosť ich držby. Za významné označili aj to, že v čase vydania notárskeho osvedčenia tvorila nehnuteľnosť súčasť parcely č. X. v katastrálnom území P. užívanej Štátnymi lesmi a aj z tohto dôvodu nemohla byť predmetom vydržania. Žalobkyne žiadali napadnuté rozhodnutie zmeniť, ich žalobe vyhovieť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaní 1, 2/ a 4/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že odvolací súd rozhodol na základe úplne zisteného skutkového stavu, ktorý aj správne právne posúdil. Neopodstatnené dovolanie žiadali zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaná 3/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníčky konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpené advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodu, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom

posúdení vecí. Dovolací súd sa obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vzhľadom na to dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z uvedených väd nebola v dovolaní namietaná a v dovolacom konaní ani nevyšla najavo.

1. Vzhľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. a so zreteľom na obsah dovolania sa dovolací súd zaoberal tiež otázkou, či sa v konaní na súdoch nižších stupňov nevyskytol procesný nedostatok, ktorý by vykazoval znaky tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Zo spisu vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bolo vyhovené žalobe aj vo vzťahu k žalovanej 3/, táto účastníčka konania nenapadla odvolaním. Odvolací súd v napadnutom rozsudku uviedol, že „vec prejednal podľa § 212 ods. 1 O.s.p.“ a bez akéhokoľvek vysvetlenia (napríklad aký právny dôsledok malo, že žalovaná 3/ nepodala odvolanie, alebo z akých dôvodov na to nevzal zreteľ) rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmenil ako celok tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Nedostatok vysvetlenia úvah odvolacieho súdu a odôvodnenia ich výsledku sa prieči ustanoveniu § 157 ods. 2 O.s.p. a vedie k nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorá je považovaná za vadu konania majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (R 111/1998).

So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyne opodstatnene uplatnili dovolací dôvod uvedený v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

2. Dovolateľky namietajú, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení vecí (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu

právnou normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Žalobkyne sa podanou žalobou domáhali (o.i.) určenia, že ich otec bol v čase smrti spoluvlastníkom nehnuteľnosti v podiele 1/2 a že nehnuteľnosti v tomto podiele patria do dedičstva po ňom.

Súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá – ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné.

Poručiteľ F. D. zomrel X.. Aj v danej veci nemohli byť pre posúdenie opodstatnenosti žaloby relevantné tie skutkové okolnosti, ktoré nastali po tomto dni. Odvolací súd ale napriek tomu za základ pre svoje rozhodnutie vzal spísanie notárskeho osvedčenia dňa 2. júna 1992, vyznačenie vlastníctva v katastri nehnuteľností záznamom Z-800/1995 a tiež nepodanie žaloby a užívanie nehnuteľnosti v čase po spísaní notárskeho osvedčenia. V rozpore s predchádzajúcim výkladom zohľadnil skutočnosti, na ktoré nemal vziať zreteľ, lebo nastali až po smrti poručiteľa. Odvolací súd teda zo správnych skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery. Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a že žalobkyne v dovolaní opodstatnene uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky z dôvodov uvedených pod 1. a 2. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková